

Kulturministeriet
Att.: Jesper Diernisse
Nybrogade 2
1203 København K

Den 11. april 2023

Høringssvar til forslag til lov om ændring af lov om ophavsret

Dansk Erhverv er brancheorganisation for en lang række virksomheder og organisationer indenfor mediebranchen og de kreative erhverv. På vegne af dem afgives hermed høringssvar til lovforslag til lov om ændring af lov om ophavsret, som er fremsat til høring 10. marts 2023, med frist for afgivelse af svar 11. april 2023.

Vi vil indledningsvis gerne takke for muligheden for at afgive dette høringssvar, og har en række bemærkninger.

Det er et lovforslag, der skal implementere DSM-direktivet fra 2019. Det betyder, at der gennemføres en modernisering af ophavsretten og loven. Dette hilser Dansk Erhverv velkommen, da virksomhederne og rettighedshaverne herved sikres en bedre og mere tidssvarende regulering i det digitale marked.

Der er generelt tale om en tekstnær implementering af direktivet, hvad der virker logisk set i lyset af, at Europa-Kommissionen har varslet, at den vil indgive stævning ved EU-Domstolen mod Danmark på grund af den forsinkede danske implementering af loven.

Derfor finder Dansk Erhverv det positivt, at implementeringen langt hen ad vejen understøtter og sikrer brug af aftalebaserede løsninger. Dette er til gavn for både rettighedshaverne og erhvervslivet, og det er et uundværligt grundlag for honorering af rettighedshavere og sikrer som udgangspunkt adgang til kommerciel anvendelse af værker og produkter, der er beskyttet af ophavsret.

Men Dansk Erhverv ønsker samtidig at påpege, at lovforslaget på flere områder primært varetager ophavsmændene/de udøvende kunstners interesser, og der mangler dermed den rimelige og balancerede interesseafvejning mellem ophavsmænd/de udøvende kunstnere på den ene side og erhververe af rettigheder på den anden side, som landene ellers opfordres til at foretage i forbindelse med implementering af direktivet.

Nedenfor angives de specifikke bemærkninger til lovforslagets enkeltdele.

§ 53 – om passende og forholdsmæssig aflønning

Lovforslagets § 53 peger næsten direkte på, at det danske marked indeholder store udfordringer for rettighedshaverne. Dette kan Dansk Erhverv ikke genkende – dansk lovgivning yder god beskyttelse af kunstnerne/ophavsmændene, og der ses ikke at være behov for at gennemføre denne

paragraf – særligt stk. 2 og 4 er problematiske, fordi det indikeres, at ophavsmanden står i en svag forhandlingsposition og derfor skal hjælpes af lovgivning på et område, hvor der ellers er en stærk dansk og nordisk tradition for, at det hviler på aftaler mellem parterne.

Dansk Erhvervs medlemmer på udgiversiden bakker fuldt op om det danske aftalesystem, og det er et princip, at der skal ske en fair og rimelig vedlæggelse for udnyttelsen af ophavsmandens værker eller frembringelser – dette bakkes også fuldt op af vores medlemmer.

Engangsvederlag

Kulturministeriet lægger i bemærkningerne til lovforslaget op til, at engangsvederlag i ”udgangspunktet (..) ikke anses for passende og forholdsmæssigt”. (s. 53)

Her er ministeriet på gale veje. Her er ministeriet på gale veje. Det fremgår netop af betragtning 73 i direktivet, at ”et engangsbeløb kan også udgøre et rimeligt vederlag, men det bør ikke være reglen”. Lovens udgangspunkt er således alt for restriktiv i form af at erklære, at engangsvederlag ikke er passende.

En lang række aftaler indenfor det ophavsretslige område indgås i dag som engangsaftaler. Det gælder eksempelvis indenfor forlagsbranchen og de kreative, kommercielle erhverv – og der er tale om aftaler, der tilgodeser både rettighedshaver og rettighedskøber.

Aftaler om engangsvederlag anvendes også i vidt omfang i nyhedsmediernes og magasinpressens produktion. I disse tilfælde er der tale om et produkt, der typisk vil miste sin nyhedsværdi og aktualitet inden for en kort periode. Der vil endvidere ofte være tale om enkeltstående aftaler. I disse situationer vil det være alt for administrativt tungt at skulle lave løbende betalinger i form af f.eks. løn eller omsætningsbaseret vederlag. Samtidig vil det være vanskeligt at kvantificere omsætningen og indtægterne af en enkelt artikel i en samlet avis, hjemmeside eller magasin.

Der er i dette tilfælde tale om, at lovforslaget lægger op til en overimplementering af EU-direktivet, hvilket Dansk Erhverv ikke kan støtte.

§ 55 – Aftalejusteringsordningen

I direktivet får en ophavsmand ret til at kræve yderligere vederlag, hvis det oprindeligt aftalte vederlag viser sig at være ”uforholdsmæssigt lavt sammenlignet med alle de efterfølgende indtægter”. Det betyder, at hvis begivenheder indtræffer efter indgåelse af aftalen, så skal der åbnes for en justering.

Dette princip brydes imidlertid i bemærkningerne til lovforslaget (s. 60), som synes at forudsætte, at der både skal tages hensyn til forhold, som var kendte på aftaletidspunktet, og forhold, der er indtruffet efter indgåelse af aftalen.

Aftalefrihed skal bibeholdes

Den grundlæggende holdning i lovforslaget og bemærkningerne er, at de kollektive aftaler skal nyde fremme.

Dansk Erhverv støtter den danske kollektive aftalemodel på rettighedsområdet, men vi bakker også op, at i en række brancher er det kutyme, at der indgås individuelle – og ordentlige aftaler mellem rettighedshaver og rettigheds erhverver.

Med henvisning til blandt andet høringssvar fra Danske Forlag gør Dansk Erhverv opmærksom på, at der er masser af eksempler på, at passende markedsnormer kan udvikle sig også uden kollektive aftaler; det gælder blandt andet, men ikke kun, i forlagsbranchen.

De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

I Kulturministeriets bemærkninger til lovforslaget angives det (s. 70), at ”Det er samlet vurderingen, at lovforslaget ikke vil medføre økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet af væsentlig betydning”.

Denne bemærkning er Dansk Erhverv uenig i. Flere af vores medlemsvirksomheder angiver en forventning om et betragteligt administrativt merarbejde i forbindelse med at gennemføre gennemsigtighedsforpligtelsen, som er beskrevet i lovforslaget (§ 55).

Som brancheorganisation er Dansk Erhverv skarpt fokuseret på erhvervslivets rammevilkår, og på dette område er en række virksomheder hårdt udfordret på omlægning af forbruget af medier og kultur, som vi ser i disse år. Indenfor mediebranchen har vi i løbet af de seneste måneder eksempelvis set en række virksomheder udløse store spareplaner – hvis de skal pålægges yderligere omkostninger ved en udvidelse af forpligtelsen til eksempelvis at oplyse om værkets ”udnyttelsesomfang”, bør det i det mindste fremgå af et lovforslags bemærkninger.

Med disse bemærkninger takker Dansk Erhverv for muligheden for at afgive høringssvar til forslag til lov om ændring af lov om ophavsret.

Med venlig hilsen

Lars Werge

Mediepolitisk chef